

Vit kunnu saktans...

Saving Privat Ryan sigur okkum út í æsir hvussu tað var at vera hermaður - í skotlinjuni - undir seinna heimsbardaga. Ein filmur, ið føroyingar eiga at síggja, um ikki annað fyri at fegnast um ikki at vera kanónfóði

Eiríkur Lindenskov

D-dagurin og kúlurnar flúgva um oyruni. Tú kennir teg vera mitt í rokanum á Omaha Beach í Normandínum. Skotriðurnar eru áhaldandi í minsta lagi trý korter í nýggja Spielberg-filminum Saving Privat Ryan í Havnar Bio í hesum døgum.

Frumframsýslan av nýggja filminum hjá Steven Spielberg var næstseinasta fríggjadag, og filmurin verður sýndur í Havnar Bio í tveir vikur afturat.

Tað er sjálvandi upp til hvønn einstakan at gera av, um filmurin skal síggjast. Hóast filmurin er ein krígsfilmur í gamlan stíl, so er kortini ikki talan um ein vanligan amerikanskan bang-bang-film, hóast skotið verður áhaldandi í út við ein tíma.

Og filmseftirlitið hevur sína hugsan um, hvør kann síggja filmin, tí ásett er 18 ára aldursmark - og tað er sjáldan, at so høgt mark verður sett.

Vit kunnu saktans...

Onkur segði í steðginum í biografínum hetta kvöldið, at hetta er ein filmur, sum øll eiga at síggja. Í øllum førum bara fyri at fáa eina hugmynd av, hvussu ræðuligt tað var at vera hermaður.

Onkur annar helt, at serliga føroyingar eiga at síggja filmin - um ikki annað so bara fyri at fegnast um, at vit eru so heppin at vaksa upp í einum landi,

sum gevur okkum tað frælsi, ongantíð at senda ungu landsmenn okkara út í nakað so meinaleyst og hópisleyst, sum eitt kríggi.

Tók armin í hina hondina...

Steven Spielberg er ein knassi, tá tað kemur til at gera film. Hvussu veruligur hesin filmurin er, kunnu vit sum ikki hava upplivað kríggið ikki vita. Men sagt verður, at hann hevur endurskapt veruleikan rættuliga neyvt.

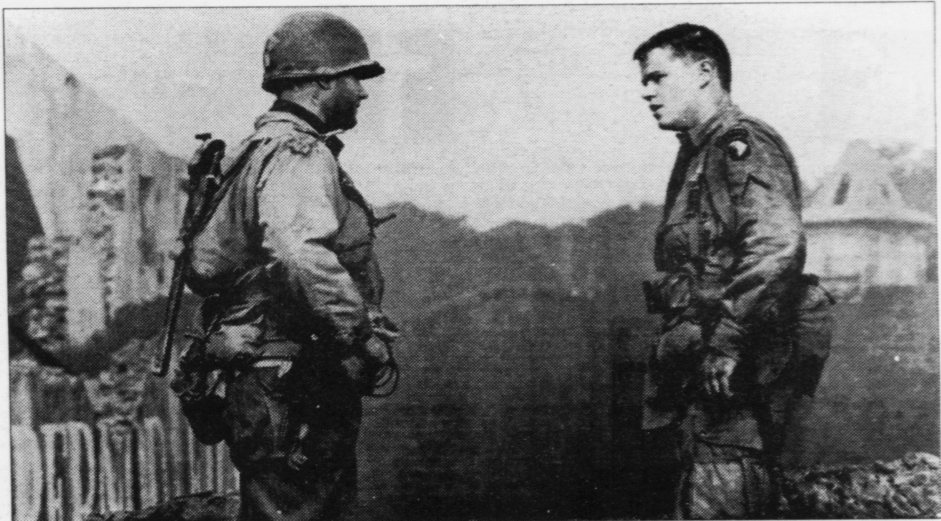
Fyri at fáa smálutirnar við, so hevur Spielberg tósað við hermenn, sum vóru við í hesum stríðnum, og teir skulu hava sagt, at filmurin einki stendur aftan fyri veruleikan.

Filmurin byrjar við, at siglt verður móti strondini í Normandínum í landgongubátunum. Alt tykist friðarligt, uttan sjógvurin - og hjá onkrum ger sjóverkurin um seg. Men so við eitt brestur - og týskararnir, sum standa handanvert girðingarnar uppi á landi, loysa skotini av - og tað er ikki við mýkingum.

Í eini trý korter verður skotið - og nógvir hermenn falla. Hvussu nógvir melder søgan einki um, men Miller og menn hansara síggja í øllum førum fleiri hundarð av felagum teirra falla.

Og detaljurnar eru ógvusligar. Sjógvurin er litaður reyður - sum um Spielberg var inspireraður av grindadrápi.

Kjótiklumparnar flúgva gjøgnum luftina, og eitt nú síggja vit ein mann

Tom Hanks sum Miller kapteinur og Matt Damon sum meinigi hermaðurin James Ryan, ið hevur mist triggjar beiggjar í krígunum upp á fáar dagar. Ti hevur Marshall generalur avgjørt, at Ryan skal bjargast

verða skotnan í armin - sum dettur av. Í panikki tekur maðurin armin í hina hondina og fer rennandi eftir hjálpi, til næsta kulan rakar hann...

Er ein hermaður hetta verður?

Miller og menn hansara klára seg kortini so mikið væl, at teir fáa skotið sær veg gjøgnum týsku verjuna, og soleiðis sleppa teir av strondini. Tá er tað, at teir fáa boðini um, at teir skulu finna *privat Ryan*, sum skal bjargast og sendast heim.

Síðani fylgja vit teimum - átta monnum, sum skulu bjarga einum mannalívi í hesum meiningsleysa stríði móti nazismuni.

Meðan teir soleiðis stríða seg - ja gjøgnum eld týskins í vakra landslagnum, seta teir sær spurningin: Er ein einstakur hermaður hetta verður?

Steven Spielberg hevur filmsstjórnad «Saving Privat Ryan» sum eina nýggja søgu, men hevur hildið seg so væl til veruleikan, sum til ber. Tom Hanks, sum spælir Miller, hevur sagt onkustaðni, at upptøkurnar frá Omaha Beach vóru so veruligar, at sjónleikarnir gjørdist bangnir - hóast teir vistu, at hetta var tann beri

sjónleikur.

Verja galnar statsleiðarar...

Eftir at hava sæð filmin, so er einki at taka seg aftur í, at vit hava nógv at fegnast um - vit, sum eru so heppin ikki at hava vaksið upp í hási tíðini og í einum slíkum landi, sum sendir ungar mans í deyðans kjaft.

Hóast vit halda okkum liva í siviliseraða partinum av heiminum, so skulu vit ikki so langt fyri at hitta javnaldrar, sum verða sendir í deyðan. Næsti granni okkara, Bretland, sendi fyri góðum fimtan árum síðani fleiri av ungu landsmonnum sínum í deyðan í meiningsleysa stríðnum um Falklandsoyggjarnar.

Gamla, galna konan, ið tá ráddi fyri borgum í Bretlandi hevur aftur nú víst sitt sanna andlit við at verja gamla lagsbróðir sín, bødilin Pinochet úr Chile.

Nógv hava fagnað bretska myndugleikunum, sum gjørdur bart - og handtøku mannin, sum hevur fleiri túsund liv á samvitskuni. Hesin maður, sum av ávisum floksformanni í Føroyum eisini verður fagnaður.

Vit kunnu so bert vóna, at rættvísi verður framti. Ó-

rin ella ikki órin. Tað er órættvísi, um bretska myndugleikarnir nú hokna í knøunum - og lata beistið fara.

Hvat hevði eftirtíðin sagt, um Hitler eisini varð vardur av óríni »sum fyrrverandi statsleiðari«???

Góður hóast bang-bang

Filmarnir hjá 47 ára gamla Steven Spielberg eru rættuliga væl dæmdir. Á Internetinum kanst tú finna listar, við verkum hansara og filmum, hann hevur havt ein fingur við í spælinum í. Av hesum 68 filmum kunnu vit nevna »Jurassic Park« og »Schindlers List« frá 1993, »ET« frá 1982 og eitt nú »Jaws« frá 1975. Hesin filmurin, Saving Privat Ryan hevur fingið sera góð ummæli um allan heim, og verður hann mettur sum besti krígsfilmur - sammetur við Dear Hunter frá seinast í sjeitiárunum.

Saving Privat Ryan er ein spennandi krígsfilmur. Hann er meira ein filmur, enn krígsfilmur flestir. Hóast tú ert leiddur av yvirdrivnu amerikansku bang-bang filmunum, sum eru bestir at dragar føroyingar í biograf, so er nakað annað við hesum filminum - kanska tí, at tú hevur varhugan av, at hetta er søga -

søgan um ættarliðið hjá abbum okkara (tá í øðrum londum).

Filmurin er drúgvur - við steðgunum fer hann um triggjar tímar, og tað er í longra lagi. At filmurin hevur tveir steðgir er avgjørt darvandi fyri hyggjaran, sum verður óneyðuga av-brotin.

Leikarar

Høvudsleiklutin sum Miller kapteinur hevur Tom Hanks, sum vit eitt nú kenna frá Forrest Gump. Hinir leikararnir eru: Sergeant Horvath, Tom Sizemore; Reiben, Edward Burns; Jackson, Barry Pepper; Mellish, Adam Goldberg; Caparzo, Vin Diesel; Wade, Giovanni Ribisi; Upham korporalur, Jeremy Davies; James Ryan, Matt Damon; Hamill kapteinur, Ted Danson; Hill sersjantur, Paul Giametti; Anderson obertloytnantur, Dennis Farina; Marshall Generalur, Harve Presnell; James Ryan sum gamal, Harrison Young

Skotið verður áhaldandi tann fyrsta triðingin av filminum Teir gera landgong á Omaha Beach í Normandínum - kúlur og kjótiklumpar flúgva um oyruni